

Dienu Skeveldros...

(Atkelta iš 1 psl.)

dens! — be teatro. Maitinama... Kauno ir šiaulių teatro "gastrolėmis po provinciją..." Vilniaus, ir ne tik Vilniaus, spauda, keliantis į aikštę šią didelę gėdą, užčiaupiamą cenzūros žirkliams. Okupacija, ir, žinoma, "praetiecia klaidomis besinaudodamas" naujasis švietimo ministras čia pat nusprendžia įsteigti sostinėje teatrą. Juoba tą mintį, kaip ugnies ir laužą, pakiešo pats R. Juknevičius.

Kai mintimis rymau ties a.a. R. Juknevičiaus kapu, prisimenu Krėvės "Daina apie arą". Ir maištininką, pasmaugę okupacija. Žinome, kad bolševikinė žvalgyba jį priverė vykti į Berlyną ir villioti sugrįžti į Lietuvą savo į Vakarų pasitraukusių dukrą (dailininkę, poeto A. Mackaus žmoną). Iš patikimų šaltinių aišku, kad jis buvo tardomas net 6 kartus. Reikia tikėtis, kad po metų-metų į aikštę iškils ir daugiau faktų: iš vienos pusės okupanto presija, ir antrosios — didžiojo teatrinio meno talento maistas prieš visokeriopą prievartą.

2

"Lit. ir Meno" Nr. 16 rašoma apie "Dramaturgų ir teatro rūpesčius". Pastabų autorė sako, kad "vedamuojų teatrą (Lietuvoje)" esąs "Akademini dramos teatras" (R. Juknevičiaus įkurtas). Su lietuvių dramaturgų veikalais išėjo režisierė K. Kymantaitė (K. Sajos pjesė "Nerimas", be to, A. Griciaus "Ir atėjo diena") ir jaunas režis. V. Čibiras (V. Rinkevičiaus pjesė "Ratas").

Toliau rašo: Tenka apgailestauti, kad su naujais lietuviškų pjesių pastatymais senokai nepasirodo tokie žinomi mūsų režisieriai, kaip J. Rudzinskis, J. Miltinis, A. Kernagis, K. Tumkevičius. Dar toliau:

Parentant naujas pjeses, teatras turi būti principingas ir reiklus, nesitaikstantis su žemu meniniu lygiu, neišbaigtumu. Tačiau principingumas turi būti susietas su draugiškumu bei pagarba dramaturgui, jo darbui. Ne visai gerai pasielgė Kauno dramos teatras su J. Grušu ir K. Inčūra, kurie savo pjeses "Zigmantas Sierakauskas" ir "Mūšis prie Nemuno" taisė pagal pateiktus pageidavimus, pjesės buvo laikomos teatre, žadama statyti, o paskui be pagrįstų priežasčių jų buvo atsisakyta. Tai įvyko senokai, tačiau ar iki šiol autorių, taip tikėjusių ir gerbusių teatrą, širdyse neliko nepelnytos nuoskaudos jausmo, ar nesuvisyvo jų tikėjimas teatro autoritetu? Reikia manyti, kad teatras gerai supranta netinkamai pasielgęs ir ateityje panašius klaidų

nebekartos. Ir apskritai ar visada teisūs mūsų teatrai, reikalaujami, kad autorius daug kartų pedirbintų pjesę. Iš teatrinio rūpesčių dar minima šie:

Bloga padėtis ir su pjesėmis vaikams. Uždarius Kauno Jaunojo žiūrovo teatrą, vaikų ir moksleivių amžiumi reikalingos dramaturgijos, galima sakyti, neturime. Teatrai kartais pastato vieną kitą spektaklį jaunajam žiūrovui, tačiau šie pastatymai būna atsitiktiniai, parenkami verstiniai ir ne visada pirmarūšiai veikalai. Reikia rimtai apgalvoti klausimą dėl jaunojo žiūrovo estetinio auklėjimo teatre.

Dar grįžtelkime į Vilnių. Rašytojų sąjungoje kadaise veikė teatro ir kino dramaturgijos komisija. "Nutilo. Susirinkimai nešaukiami", "...būtu neblogo vėl atgaivinus gražią tradiciją — "dramaturgų penktadienius".

R. Mikalauskaitė toliau rašo, kad

Vertėtų pagalvoti ir dėl kasmetinių premijų įsteigimo režisieriams už geriausius lietuviškų nūdienių pjesių pastatymus. Tai labiau padidintų teatrų darbuotojų domėjimąsi originaliaja dramaturgija.

Beje, Vilniaus dramos teatro direktoriumi yra P. Treinys.

Pernai buvo atkreiptas dėmesys į J. Dovydaičio apybraižą "Žvejai trokšta žygių", ko ne po metų... "papildymai". "Pagirio" kolchozo pirmininkas rusas Biriukov žvejus nori paimti žemės darbams. Tam pritaria ir Kretingos partinė vadovybė. Bet "Lit. ir Menas" pasisuntė padėties iširti rašytoją Pikturną, kuris rado J. Dovydaitį teisų buvus. Čia ilgesnė Pikturno str. "Jūra laukia žvejų" ("L. ir M." Nr. 19) ištrauka:

Kad šventosios žvejų reikalai dabar nekokie, kalba faktai... Žvejai tebežvejoja senais laivais, jiems labai trūksta inventorius. Dorės ištaravo dešimtmečius ir gerokai apipuvo, motorai kosi uždusdami. Antai, pernai laivą Nr. 1275 išlaido jūron neleistiname stovyje, žvejai, prieš išplaukdam, nekarta kreipėsi į kolūkio mechaniką, sakė, jog netvarkoje guoliai ir, motorui dirbant, jie gali subyrėti. Atėjo mechanikas, pabarbeno kaip į molinį puodą ir pasakė, kad reikia plaukti jūron, reikia planą vykdyti. Ir plaukia žvejai su "gyvųjų grabais" į jūros tolimas, grumiasi su bangomis. Taip išplaukė ir laivas Nr. 1275 įgula, grandininuko Edvardo Bieliaus vadovaujama. Staiga jūroje, už trisdešimties kilometrų nuo namų išbėgo guoliai, ir "grabas" su gyvais žmonėmis atsivadė vėjų ir bangų

Šokit, šokėjėliai, pūskit dūdorėliai (3)

Atsilankymas pas "Ateities" šokėjus

Tą vakarą amerikietis astronautas Gordonas Kuperis, apskridęs aplink žemę 22 kartus ir praleidęs erdvėje 34 valandas ir dvidešimt minučių laimingai nusileido į žemę. Tą vakarą Čikagos beisbolo komanda "White Sox" (arba "Baltos Pančėkos", kaip anas sakė) pralose Klevelando "Indėnams" įtemptas ir įdomias rungtynes. Šie įvykiai, betgi, ne kiek nesumažino "Ateities" šokėjų pasiruošimo Antrajai Tautinių šokių šventei intensyvumo; kaip ir kiekvieną eilinio ketvirtadienio vakarą jie susirinko Vyčių salėn repetitcijai.

— Ar jūs jau nebesokate? — nustembu prieškambarėje sutikęs ilgametę "Ateities" šokėją ir valdybos narę Frances Gramontienę su keliomis kitomis merginomis.

— Dabar vyrai mokinasi Oželių, tai mūsų ten nereikia, — atsako ji.

Si grupė ne vien tik lietuvių, bet ir amerikiečių tarpe yra viena iš plačiausiai žinomų, nes lietuviškus tautinius šokius ji šoka jau nuo 1938 metų. "Ateitis" savo obalsiu pasirinko "Garsinti Lietuvos vardą tarp kitataučių" ir jo itin uoliai laikosi, niekad nematantys...

— Artojėlis du jautelius pakinkys. Gilią vagą per laukelį išvairys... "Kalvelis labai populiarus ir plačiai paplitęs smagus pramoginis šokis, sustilizuotas iš to pat vardo žaidimo, kurio idėja paimta iš kalvio darbo. Nors tu, kalvio darbą imituojančių, veiksmų Kalvelyje ir nedaug tėra, tačiau rankų plėjimas ir sutrepėjimai tikrai primena ritmišką geležies plakimą kalvėje. Galimas dalykas, kad Kalvelis seniau kaip tik buvo kalvėje darbu metu dainuojamas kujo kirėjų ritmui palaikyti", — skaitau Kalvelio įžangą "Mūsų šokiuose". Šioje Pirmosios šokių šventės rengimo kimiteto išleistoje knygoje yra smulkiai aprašyti

praleisdama progos ir neatsisakydama dalyvauti įvairiuose tarptautiniuose festivaluose, šventėse ir kitokiose iškilmėse. Daugelį Kartų "Ateities" šokėjus matome ir televizijos programose.

Per dvidešimtį su viršum metų "Ateities" šokių vadovais yra buvę: Liucija Piliponytė-Zaikienė, Bruno Shotas, Vytautas Beliajus, Irena Šilnigienė, Dabartinio metu tautinius šokius mokyti yra kvalifikuota didelė dalis ilgametės šios grupės šokėjų. Ne veltui "Ateitis" ir yra išrinkta pavizdine, parodomąja Antrosios šokių šventės grupė.

Salėje dabar šokamas Kalvelis. Aplink dideliu greičiu besisukantį ratelį, tempą pabrėždamas rankų plojimu, vaikšto Pirmosios šokių šventės vadovas Bruno Shotas.

— Polką šokam! Polką! Polką! — nutraukia jis įsibėgėjusius šokėjus. Tada sustojama ir... pradeda vėl iš naujo.

— Artojėlis du jautelius pakinkys. Gilią vagą per laukelį išvairys...

— Kalvelis labai populiarus ir plačiai paplitęs smagus pramoginis šokis, sustilizuotas iš to pat vardo žaidimo, kurio idėja paimta iš kalvio darbo. Nors tu, kalvio darbą imituojančių, veiksmų Kalvelyje ir nedaug tėra, tačiau rankų plėjimas ir sutrepėjimai tikrai primena ritmišką geležies plakimą kalvėje. Galimas dalykas, kad Kalvelis seniau kaip tik buvo kalvėje darbu metu dainuojamas kujo kirėjų ritmui palaikyti", — skaitau Kalvelio įžangą "Mūsų šokiuose". Šioje Pirmosios šokių šventės rengimo kimiteto išleistoje knygoje yra smulkiai aprašyti

(Tęsinys 12-me psl.)

Dr. KAZYS GRINIUS
ATSIMINIMAI IR MINTYS
II tomas, 1962 m. Gražiais viršeliais. Kaina \$5.00.
Išleido Dr. Kazio Griniaus Komitetas. Knyga galima nusipirkti "Naujienose" už \$5.00, užsakant paštu reikia pridėti 25 centus pašto išlaidoms apmokėti. Taip pat galima įsigyti ir pirmąjį "Atsiminimų ir minčių" tomą (neįrista) už \$2.00.
NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street — Chicago 8, Ill.

Išpūdžiai
KOMUNISTŲ PAVERGTOJE LIETUVOJE
Jau išėjo iš spaudos nuofirdžiai, gražiai ir teisingai parašyti ČIKAGIETIS IŠPŪDŽIAI
IŠ KELIONĖS Į KOMUNISTŲ PAVERGTĄ LIETUVĄ.
Minkšti viršeliai, 95 puslapiai, \$1.00.
Knygų platintojai, užsakę 25 egzempliorius ar daugiau, gauna 20% nuolaidą. Komitetai taip pat gaus platintojų nuolaidą. Ši knygelė yra geriausias ginklas kovoje prieš komunistinius melus.
UŽSAKYMUS PRAŠOME SIŪSTI TOKIU ADRESU:
NAUJIENOS
1739 S. Halsted St., Chicago 8, Illinois

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 25, 1963

JAUNYSTES...

(Tęsinys iš 10-to psl.)

Į kiekvienas lapas drebėjo, o liepos ir beržai linko iki pat žemės. Pakilo baisi audra. Žaibų strėlės skrodė erdves ir krito į kryžiuočius. Staiga paėgirdo lyg jūros šniokštimas, ir begalinės vandens masės — visas ežeras, — iš kažkur atskridęs nusileido ir uždegė pievas. Kai dar kartą žaibai nušvietė dangų ir žemę, pievų vietoje tyvuliavo didžiulis ežeras.

Taip dievų rūstybės buvo nubausi kryžiuočiai, kam išdrįso mindžioti šventą Lietuvos žemę. Išgelbėti prūsų lietuviai negrįžo į savo pavergtą šalį. Jie išikūrė šio ežero turtingose apylinkėse, sudarydami pirmą Sūdavijos (Dabar vadinamos Suvalkijos) gyventojų branduolį. Gi ežerą jie pavadino Zaltyčio vardu, pagerbdami nežinomą dievą, juos išpūjusį žalčio pavydale.

Sis ežeras, kaip dievų rūstybės išdava, yra ir piktas ir pilnas monų. Piktas jis yra dėl to, kad kiekvienais metais reikalauja žmonių aukų (skenduolių). Jeigu kokį metų apsieina be aukos, tai kitais metais būtinai pasima bent dvi.

O monų tai jis visas pilnas ir visokiais metų laikais. Pavyzdžiai, ugnelės vis žybčioja naktimis pagal ežerą esančiose pievose. Pabandyk jas pasiekti, tai jos vis tolsta ir tolstai. Jeigu pasiduotum jų viliojimui, tai tikriausiai į gelmes nuviliotų. Ir kiek čia buvo monų suklaidintų žmonių žiemos metu (ypač kada daug sniego) ne tik pėdčių, bet važiųtojų rogėmis. Kas tik patraukia tiesesniu keliu per ežerą, tas ir paklysta. Ir taip monai jį klaidina iki gaidžių pragysta. Rodos, žmogus važiuoja ar eina tiesiai, o žiūrėk padaręs ratą, ir vėl į tą pačią vietą sugrįžta. Sienoje vietoje prie ežero yra plynia, retai apaugusi beržais ir krūmais, neilgesnė, kaip du su puse kilometro ir neplatesnė, kaip du kilometrai. Šios plynios nakties metu niekas dar nėra perėjęs. Kas bandė ją pereiti naktį, tas žino, kaip monai jį gražiai vedžiojo per visą naktį. Štai, toks drąsuolis užsispyrėlis, bandęs pereiti, monų buvo avestas prie ežero kranto. Dabar jis eina į priešingą pusę ir tikisi išieiti į kraštą. Žiūrėk, tiesiai be eidamas, už pusės valandos jis ir vėl sugrįžta prie ežero. Ir taip visą naktį.

Vasarą, viduryje dienos, šioje plynioje dar didesni monai. Žmogus renka mėlynę, kurių čia apstu, staiga tik keblė rinktį ir jau guli antkieliniukas (Visai kaip girtas). Bando keltis — ir vėl tas pats. Po kelių tokių bandymų žmogus pasiduoda monams ir laukia, iki vakare atvėsta oras ir monai jį paleidžia. Tada jau skubina iš plynios išieiti, kad naktis neužkluptų. Dažnusiai

tas atsitinka moterims ir senesnio amžiaus žmonėms.

Dar vieną ypatybę šis ežeras turi — tai pamėgimą skristi. Kaip padavimas sako, tai jau tris kartus jis bandęs skristi. Kas čia blogo, kad jis nori skristi? Tegu sau skrenda! Liks sausa vieta. Tik visa bėda, kad niekas nežino, kur jis gali nutūpti. Dėl to žmonės ir baiminasi, kad pakilęs ant jų galvų nenutūptų.

Du pirmieji kartai, kada Zaltyčio ežeras norėjo skristi, buvo labai senai, todėl smulkų žinių apie tuos skridimus niekas jau neatsimena. Bet trečią kartą Zaltyčio ežeras norėjo skristi mano prosenelio laikais. Tas prosenelis tvirtino mano seneliui, kad ežeras buvo jau tiek pakilęs, kad vietomis lipo iš krantų, o vietomis po vandeniu matėsi sausos dugnas. Tada suėjo prie ežero visų aplinkinių parapijų žmonės su kunigais ir bažnytinėmis vėliavomis. Žmonės meldėsi, o kunigai specialias maldas ir šlakstė ežerą švestu vandeniu iš visų keturių kampų. Tik šitokiu būdu pakluso ir pasliko loje pačioje vietoje, kur ir šiandien tebėra.

Dar kiti tvirtina, kad Zaltyčio ežeras yra sujungtas požemine upe su Žuvinto ežeru, esančiu už penkiolikos kilometrų. Girdi, Zaltyčio ežere dėl nelaimingos meilės nusiskandinęs vienas jaunikaitis, o jo lavonas buvęs išplautas Žuvinto ežere arti prie mylimosios sodybos.

Štai tokie padavimai ir monai gaubia paslaptinę Zaltyčio ežerą.

Na, ir kągi mielas skaitytojai, argi negražus padavimas ir ar nepuikiai atpasakotas. Manau, kad ir mokytojai negeriau parašytų.

Vėl Sarūno Valiukėno "Klaidpėdos krašto prijungimas prie Lietuvos" Straipsnyje apščiiai galima rasti dokumentinės medžiagos.

Yra skyrelis ir "Mūsų draugai". Ten rašoma apie Baltimorės Lietuvių Šeštadienio Mokyklą ir Clevelando Vysk. M. Valančiaus Lituanistikos Mokyklą. Iš viso šiame metraštyje yra 83 rašiniai. Nebuvo laiko nuodugnai perskaityti visus straipsnius ir juos įvertinti. Pats metraštis gausiai ir, gal būt, net pergausiai iliustruotas (pergausiai dėl to, kad daugelyje fotografijų vis tie patys veidai matosi). Iliustracijos ryškios. Spaudė "Vil-ties" bendrovė.

Pabaigai dar sužinome iš to paties metraščio, kad šiais metais teoretiškai lankė 287 mokiniai. Permažai. Galėjo būti keliaropai daugiau. Šiais metais dvyliktą abiturientų laidą baigė: Violeta Aukštakalnytė, Aukšė Balčiauskaitė, Dalia Barmutė, Rita Baraitė, Kristina Civinskaitė, Simas Dmukauskas, Aušra Gylytė, Laimė Gliosaitė, Kristina Graubauskaitė, Rūta Gustaitytė, Jūratė Jančytė, Margarita Janickaitė, Kristina Jarošaitė, Jūratė Jokubauskaitė, Alvydas Jo-

nikas, Regina Kavaliūnaitė, Regis Konauka, Dalia Konec-tė, Virginija Kripkauskaitė, Gražina Kremerytė, Ramūnė Krosniūnaitė, Audronė Lesnianskaitė, Birutė Mackevičiūtė, Danguolė Mackevičiūtė, Ričardas Mačiulis, Kęstutis Norvilas, Vytautas Nakas, Živilė Paliiūnaitė, Teresė Prunskytė, Birutė Putriūtė, Kęstutis Petrauskas, Raminta Rasla-vičiūtė, Antanas Rauchas, Rima Repšytė, Mindaugas Šimkus, Marytė Švaraitė, Edmun-das Tervydis, Jūratė Truskūnaitė, Ramūnas Underys, Da-lia Valatkaitytė, Šarūnas Va-liukėnas ir Agota Valinskaitė.

Kolchoze padaugėjo gyvulių

Į "Raudonos Vėliavos" kolchozą atvažiuoja naujai kompartijos skirtas prievaizda su visa savo pačia ir vaikais. Prievaizdos sveikinti atbėgęs kolchozo darbu varovas raportuoja: — Ponas drauge komisare: ką tik viena karvė apsisversia! — Matai, kokia laimė! Mums atvažiuojus, gyvulių padaugėjo, atsakė prievaizda.

"NAUJIENOS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALSTYBININKAI, MOKSLININKAI, JIE ŽINO, KAD "NAUJIENOS" PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RAŠTUS

SPECIALUS PAVASARINIS VALYMAS
8 val. ryto iki 9 val. vak. tikrai trečiadienį.
• Pagalvių plunksnos paprastai išvalomos už \$2,50 laike spec. valymo \$1.50. • Priskaitant naują impilą. • Jei per mažai plunksnų, tai dadedu ¼ svaro už 40c. • While-Yow-Wait-Wash už 4-lras skalbimo mašinas 1 — išskabiama veltui.
Veltui gazolinas ir vaikams balionai.
QUEENS LAUNDERETTE
2137 N. 51st STREET CHICAGO 9, ILL.

VACLOVO BIRŽISKOS KNYGOS
"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiskos lituanistines knygas:
1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. Aleksandrinas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
4. Praetiecia pabiro, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praetiecia, 352 pusl., kieti viršeliai \$6.50
Čia suminėtas knygas pasiūsiame paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūsite tokiu adresu:
"NAUJIENOS", 1739 SO. HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

KIEKVIENAM MAŽALIEUVIUI REIKALINGOS KNYGOS
KIEKVIENAM LIETUVIUI BŪTINOS KNYGOS, JEI JIS NORI SAVO TAUTOS PRAEITĮ PAŽINTI:
1. Prof. P. Pakarklio KRYŽIUOČIŲ VALSTYBĖS SANTVAR-KOS BRUOŽAI, 176 pusl. \$2.00
2. MAZOJI LIETUVA, 327 pusl. Kainavo \$5.00, o dabar tik \$3.00
3. Prof. P. Pakarklio POPIEŽIŲ BULĖS, 70 psl. \$1.00
4. Prof. P. Pakarklio SENASIS PROŠŲ TEISYNAS, 31 pusl. \$0.50
Šias knygas galima nusipirkti
"NAUJIENOS"
1739 So. Halsted St. Chicago 8, Ill.
arba užsakyti laišku, atsiunčiant čekį arba Money Order ir pridedant 25 centus siuntimo išlaidoms padengti.

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 25, 1963

KELIAUK PER COSMOS
Labiausiai patyrusį organizuoti pavienim ir grupinim kelionim
I LIETUVĄ, SOVIETŲ SAJUNGA IR RYTŲ EUROPA.
PER COSMOS
aplankykite gimines visose Sovietų Sąjungos dalyse.
Dėl platesnių informacijų rašykite arba skambinkite
COSMOS TRAVEL BUREAU
45 W. 45 St., New York 36, N. Y. Tel. CI 5-7711

SOPHIE BARCUS
RADJO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA, 1490 kil. AM.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto. — Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
Vakaruškos: pirmadieniais 7 v. v. Tel.: HEmlock 4-2413
7159 SO. MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 29, ILL.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

STASYS JUSKENAS

“JAUNYSTĖS ŽIEDUS” PAVARČIUS

Siemet jau ketvirtas iš eilės pasirodė Čikagos Aukštesniosios Lituaništosios Mokyklos metraštinis, kuris pavadintas “Jaunystės Žiedais”. Metraštinis turi 231 puslapį.

Kalbama ir labai dažnai rašoma, kad mūsų vaikai galutinai suamerikonėjo. Lietuviškos baidos. Bijo lietuviu vadintis bei viešai lietuviškai kalbėti. Tiesa, daug yra tuose nusiskundimose tiesos. Daug (gal didesnę dalį) mūsų jaunuolių nelanko jokių lietuviškų mokyklų. Kągi padarysi, matyti, jų tėveliams lietuviškos tiek terūpėjo, kiek iš jos pelno turėjo.

Bet reikia pripažinti, kad vistik nemaža dalis tėvų, nors ir sunkiai įvairiuose fabrikuose dirbdami, randa laiko ir nepamiršta savųjų vaikų. Randa laiko įskiepyti juose lietuviškos meilės ir lietuviškos kultūros kokių čia gražių minčių randi! Kaip čia gražiai atvaizduota Lietuva. Tiesa, kai kurie straipsneliai dar vaikiški. Vaikiška galvosena ir vaikiški rūpesteliai rūpesteliai nupaskoti. Bet yra straipsnių visais atvejais puikiai parašytų. Iš šių tikrai taps lietuviškos išlaikymo patvarūs stulpai.

O dabar paskaitykime kuo rūpinamasi. Marijos Narušytės straipsnelis pavadintas “Apsisprendžiau”. Važiavo į Lietuvą. Susitiko Klaipėdoje. Teško rūmo (room). Jai atsako, kad čia esąs viešbutis, o ne rūmai. Susitikusi moterėlė klausia, kodėl Lietuvoje tiek mažai karų (car-automobilis). Moterėlė pikta atrėžia, kad Lietuva tiek daug karų pergyvenusi, kad niekas daugiau jų nenorįs. O sutikusi savo pusėsėsę su ilgomis kasomis. Jomis besigrožėdama, kasas “kiaulės uodegomis” (pigtail) pavadinusi. Už tai pusėsėsėrė basiai užpykusi. O tai buvę vien dėl to, kad ji lietuviškai teisingai kalbėti nemokėjusi. O kad to daugiau nebūtų, nutarusi teisingai lietuviškai kalbėti ir rašyti — lankyti Aukštesniąją Čikagos Lituaništosios Mokyklą.

Aleksas Pakalniškis straipsnelyje “egzaminai” duoda puikų vaizdelį, kaip mergaitės ir berniukai egzaminų metu išbėgioja į boulingelį (Mat, šalia Jaunimo Centro yra didelė “Bowling” salė). Regina Kavalūnaitė dėl lietuvių kalbos vartojimo gražiai parašytame straipsnelyje taip sako: “Kai kas nors manęs paklausa, kas esu, kokios tautybės, aš niekuomet nesakau, kad aš amerikietis, o visada pasisakau, kad esu lietuviškas. Ir niekas iš amerikiečių manęs neįtikina, kad aš kitaip sakysis”. O Aušra Marija Gilytė lietuviškos reikalų rašo: “Aš noriu ne tik pati išlikti lietuviškas, bet trokštu, kad ir mano vaikai (Jei Dievas jų duos) sektų tėvų ir mano lietuviško-

mis pėdomis”.

Rima Repšytė rašo, kad jei-gu norima Amerikoje lietuviškos išlaikyti, reikia kurti lietuviškas šeimas. Ji tekėsiantis tik už lietuvių.

Mielas skaitytoju, o dabar perskaityk penkiolikmetės mergaitės Silvijos B. Stankevičiūtės eilėrašį.

Amerikos lygūs asfalto keliai, Ir Buickas, sparnuotas žirgelis, tyliai

Mane visad neša asfalto keliais — Kalnynais, pušynais ir klonais giliais.

Niagaros, Hurono ir Erio krantai

Prabėgo, kaip vėjas, ir aš jau antai

Superior ežero mėlynam toly Ieškojau svajonėse tėviškos

Paklausiau Aliaskoje seno kalnėno,

Prie Čipovo ežero jauno indėno

— Ar kelias tas veda į mano tėvynę,

Kurią svetimieji taip žiauriai paminė?

Išskrodžiau žemyną nuo marių lig marių

Ir Buickas pavargo nuo vėjų vakarių,

O kelią į Baltijos gintaro krantą

Sirdis tik sapnuose tesuranda.

Argi nepuikūs eilėraštinis? Reikia tikėtis, kad sulauksime poetės.

Raminta Raslavičiūtė straipsnelyje “Nebegrįš” ir šarūnas Valiukėnas — “Jie nebegrįš” gražiai atvaizduoja kovas mūsų partizanų su okupantais ir į Sibirą išvežamųjų lietuvių siaubingas valandas.

Perskaičiau su dideliu susidomėjimu Silvijos B. Stankevičiūtės straipsnį “Zaltyčio ežeras” (Padavimas). Matyti, mergaitė aprašo tėvėlių gyvenimo (Lietuvoje) vietoje ežerą. Iš tėvėlių pasakojimų ir Sibirą išvežamųjų lietuvių išskendimo ištiesai ji perteikti Naujienų skaitytojams.

“Zaltyčio ežeras” (Padavimas)

Silvija B. Stankevičiūtė (7C kl).

Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį

Iš kapų milžinų

Ir išgirsti nors vieną, bet gyvą žodelį

Iš senųjų laikų.

Maironis

Kur susieina Kalvarijos, Liudvinavo ir Krosnos valsčiai, prie Žaliosios girios yra didokas (apie 7 kilometrų ilgumo) Zaltyčio ežeras. Šis ežerą supa iš rytų didelis Ramanavo kaimas, iš pietų ir vakarų — Strazdu ir Naujienų kaimai, iš šiaurės ir vakarų — Paželsvių ir Želsvos kaimai. Kartais šis ežeras yra dar vadinamas kurio nors jį supančio kaimo vardu, bet

senųjų vietos žmonių jis teva-dinamas tik Zaltyčio vardu.

Daugelyje vietų ežeras apaugęs didžiuliais švendrynais. Ir pačiame ežere yra daug švendrių kilmės salų. Daugybė dumblo ir samanų net pačiame ežero viduryje sudaro geras sąlygas klestėti vandens lelijoms ir kitiems vandeniniams augalams. Ežero gilmės pilnos lydekų, lynų, karosų, ešerių, raudžių ir visokių kitų žuvų ir žuvelių. Ant vandens vasaros pabaigoje čia plaukioja didžiausi pulkai laukinių ančių, narų, vandens vištelių. Kartais užklysta net gulbės, o grįždamos iš šiaurės sustoja poilsini laukinės žąsės ir gervės.

O ganyklose aplinkui ežerą jau nuo ankstyvo pavasario goglinėja varliaudami gandrai. Lengvų grakščių žuvėdrų iki vėlyvo rudens čia nestinga.

Zaltyčio ežeras yra vienas iš žuvingiausių ir turtingiausių vandens paukščių visoje Suvalkijoje. Puiki vieta pažvejoti ir pameškerioti.

Gilioje senovėje, kai lietuviai dar garbino Saulę, Mėnulį ir Perkūną, čia nebuvo jokio ežero. Čia buvo tik milžiniškos pievos, iš visų pusių apsuptos ošiančių girių su šimtamečiais ąžuolais, uosiais, klevais, beržais, eglėmis ir liepomis. Čia ganėsi pulkai stumbrų, briedžių, stirnų ir kitokių gamtos globojamų gyvulių. Girios tada knybždėte knibždėjo lušių, meškų, vilkių, lapių, šemonėlių ir visokių plėšrių žvėrelių tykančių didelio gyvulio ir mažo kiške-lio.

Tais senais laikais čia tik retkarčiais teuklysdavo barzdoti lietuviai, bemedžiudami stumbrus ar kailinius žvėris. Prisimedžioję kiek jiems reikalinga, išvykdavo į savo pilis.

Vieną giedrią rudens dieną sutrukdė girių gūžią tylą neįprasti trimitų garsai. Nežinoma riteriai su kryžiais ant apsiaustų apsupo didžiulę pievą, pilną besiganančių gyvulių. Jie be pasigailėjimo naikino kiekvieną gyvulį, neišskiriant net mažų veršelių. Šitoje nelygioje kovoje šimtai gyvulių žuvo nuo atėjusių geležinių ragotinių.

Kai vakarop medžioklė buvo baigta, kiti riteriai atvarė iš girios pulką vergų — labai suvargusių moterų ir barzdėtų vyrų. Vergai pradėjo do-roti sumedžiotą grobį, o riteriai, paleidę žirgus ganyti, vergų padedami, sukūrė didelį laužą ir, išsirinę riebiausią stumbrą, jį pakepė ant laužo. Čirškanti mėsa taip pakvipo aplinkui, kad net vilkai ir lapės ėmė kaisioti iš girios savo nosis.

Kai nakties tamsa apgaubė girias ir pievas, tada ir vergams leido išsikepti porą veršelių. Vergai susitelkė prie

atskiro ugniakuro. Riteriai gi godžiai rijo stumbrą, užgerdami kažkokių deginančių gėrimu. Kuo daugiau jie valgė ir gėrė, tuo daugiau sūkavo aštria nesuprantama kalba. Pagaliau jie taip nusigėrė, kad sumigo visi aplink laužą. Vergai (kryžiuočių pavergti prūsų lietuviai), susitelkę apie savo lauželį ir grauždami veršelių kaulėlius, ilgai kalbėjosi ir skundėsi savo nedalia.

Vos tik nuaidėjus pirmiesiems trimitų garsams ir vos tik prasidėjus trukšmui, tai išgirdo ir tuojau atskubėjo Girių Dievaitis (Jį čia taip vadinsime, nes ir seniausi žmonės jo tikro vardo nebeatsimena). Jis ilgai stebėjo svetimus žmones, be pasigailėjimo naikinančius jo gyvulius. Labai pagailo jam savų gyvulių, gražiųjų stumbrų, išdžiū briedžių ir linksmyčių stirnų. Užkaito Girių Dievaitis širdis pykčio ir keršto ugnimi prieš svetimus atėjūnus. Pasivertęs ereliu jis greit nukrido į Perkūno dievo šventuosius gojus. Čia jis tuojau surado Perkūną, besiruošiantį į erdves pagąsdinti savo žaibų strėlėmis neklauzadas gū-dus. Sužinojęs reikalą, Perkūnas tarė: — O, jie jau čia! Tie prakeikti kryžiuočiai! Kaip toli jie įsibrovė į mūsų karalystę. Jie jau baigia pavergti narsiausią lietuvių giminę — prūsus. Jie negarbina mūsų dievų. Aš juos nubausiu. — Pamaštes Perkūnas pridūrė: Sunaikinsiu! Vidurnaktį, grįždamas iš gudų, aš juos nutrenksiu žaibais ir užpilsiu vandeniu, ne tik juos pačius, bet ir visas tas pievas pavėrsiu ežerui. Tai bus mano didžiausias rūstybės ženklas netikintiems įsibrovėliams. Grįžk dabar atgal, Girių Dievaiti. Paskubėk iki vidurnakčio išvesti iš ten visokią gyvybę. Tiesa, jie ten turi atsivargę vergų-prūsų lietuvių. Aš negaliu bausti savo garbintojų. Tu juos išvesk iš ten ant kalnelio girioje.

Tai taręs Perkūnas apsigaubė debesiu ir pakilo į erdves, o Girių Dievaitis erelio sparnais plasnėjo atgal į Sūdavi-jos girias.

Grįžęs Girių Dievaitis ilgai darbavosi, kol išvedė visą gyvūniją iš pasmerkimo vietos. Kai jau tenai nebeliko nei paukštelio, nei vabalėlio, prūsų lietuviai vis dar tebesėdėjo prie savo gestančio ugniakuro. Staiga sušlamėjo krūmai, iš jų krūmų iššliaužė Girių Dievaitis, pasivertęs žalčiu (mat, žaltys visų lietuvių buvo mylimas, nešas dievų valią) ir tarė žmogaus balsu: — Broliai prūsai! Šią vietą tuojau išstiks dievų rūstybė ir bausmė. Skubėkit į girią, į aną kalnelį, kur medžiai aukščiausi. Nebijokit: jūsus sargai miega. Tai taręs, žaltys išnyko. Visi suprato, jog tokia yra dievų šventųjų valia, ir pasileido bėgti į girią.

Vidurnaktį sužė, sušlamėjo girios, net šimtmečių ąžuol-

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 25, 1963

SPAUDOS PABIROS

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

našiu stiliumi jam atliepia:

“Ir už kapų šventoriaus ku-dikių balsai,

Man rodos, mūsų žemės skelbia Atgimimą,

Ir, tartum amžino gyvenimo lašai,

Kaip sraunos upės venomis tekėt jie ima.

Pavasaris! Pavasaris! — tada šaukiu,

Ir, rodos, grįžta kūnais siela...

Ir, neatmerkdamas pavargusių akių,

Matau aš tėviškę, kaip antrą dangų, mielą...

“Aistiškai” parašyto eilėraščio ištrauka paimta iš St. Santvaro 1936 m. išleisto poezijos rinkinio — Pakalnių debesy — o Jono Aisčio ištrauka paduota iš to poeto sukurto eilėraščio 1947 m. Panašiai yra ir su antrąja — “brazdžioniška” ištrauka, parašyta 1935 m., o poeto B. Brazdžionio eilėraščių gabalas paimtas iš to autoriaus eilėraščių rinkinio, išleisto 1953 m. Ar šiaip, ar taip sukurtytų eilėraščių datos yra labai tolimos ir jokiū būdu nerodančios, jog St. Santvarui jo kūryboje yra turėję įtakos “jaunikliai” — Aistis ar Brazdžionis. Iš kito taško žiūrint, visai nemanoma teigti, jog, sakysime, Aistis ar Brazdžionis pamėgdžioja poetą St. Santvarą. Jie visi trys mūsų poezijoje yra pakankamai savarankūs, kad sekiotų vienas kitą. Dar toliau: jeigu įsigeistume ieškoti vienas kito įtakų mūsų “moderniuose” poetuose, pvz. V. Mačernio, Nykos-Nilūnio, Henriko Nagio ir kitų, turėtume neginčijamai pripažinti, jog jie pamėgdžioja vienas kitą. Tačiau kuriamos poezijos stilius, mano supratimu, jokiū būdu neįrodo poetą sekus arba pamėgdžiojus kitą, panašiu stiliumi kūriantį poetą.

Bet grįžkime prie St. Santvaro naujšios poezijos rinkinio — Aukos taurė, — ir pasisūžinkime, ką naujo ir patrauklaus jame atrandame.

Nepriklausomoje Lietuvoje atitinkamų gimnazijos klasių mokiniai eidami vokiečių literatūros kursą, mintinai mokydavosi didžiojo vokiečių poeto W. Goethes eilėraščių, kuriame yra šitoks posmas:

“Kas nori poetą-kūrėją (Dichter) suprasti,

Turi nukeliauti į jo gimtąjį kraštą...”

Šią teigimą reikėtų papildyti:

Kas nori teisingai ir pilnai kūrėją-poetą suprasti ir jo kūrybą įvertinti, privalo, visų pirma, žinoti apyستovas, nuo-kodėl poetas tokią, o ne kitokią poeziją sukūrė. Kas padil-gino jo širdį išsakyti viešumai tuos posmus, kuriuos randa-me pasirodžiusiam rinkini-

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 25, 1963

nyje. Poeto St. Santvaro naujšias poezijos rinkinys ypatingu ryškumu tą pasakymą patvirtina. Deja, recenzentai ir mūsų dailiosios literatūros kritikai, vertindami Aukos Taurę anksčiau paduotą teigimą visai bus ignoravę (išskyrus poetą Joną Aistį, rašiusį apie Aukos taurę žurnale — Aidai). Jie pasitenkino įprastu ir iš senų laikų mūsų širdį įgalėjusiu šablonu vertinti naujai pasirodantį poezijos kūrinius. O tas šablonas yra šitoks: ką naujo, palyginus su ankstesniais recenzuojamo poeto kūriniiais, randa-me paskiausiam poezijos leidinyje; ar poetas žodingas, ar vykusiai eiluoja, ar jo eilėraščiai sklandūs, ar rimai ir ritmai atitinka savo vietom ir pn.

Tyčia, kaip poezijos mėgėjas ir jos mylėtojas, nesvarbu ar konservatyvaus ar modernisto mūsų poeto sukurtos, susirankiojau ir peržiūrėjau mūsų periodinėje spaudoje buvusius St. Santvaro naujšios poezijos rinkinio — Aukos taurė — vertinimus. O vertinimai buvo ir Dirvoje, ir Darbininke, ir Drauge, ir kultūros žurnale Aidai ir Margutyje. Beveik visuose š. Amerikoje išeinančiuose lietuviškuose leidiniuose. O tie vertinimai parašyti ne byle kokių nežinomų neuoramų ar neišmančių, bet ne eilinius vardus mūsų literatūroje turinčių asmenų. Sakysime, Dirvoje savo svarų žodį tarė rašytoja ir poetė Alė Rūta; Darbininke, tiesa, vertintojas pasirašęs kuklia — b — raide, bet lengvai atpažįstamas Brazaitis arba mūsų literatūros žinovas — ir jos vadovėlių autorius Ambrazevičius; Drauge — poetas Kazys Bradūnas; Aiduose — sentimentalusis kūrėjas, keleto poezijos rinkinių autorius Jonas Aistis-Koussu Aleksandriskis ir “Lithuanian Magazine” (lietuviškai visai nėra apibūdintas tas mėnesinis leidinys), — Margutyje — tūlas Kęstas Reikalas. Absoliuti tų

vertintojų dauguma pripažįsta Aukos taurės, kaip poezijos rinkinio vertingumą ir meniškumą, tik vienas Kęstas Reikalas rodo raukšlėtas veidas. Mūsų poezijos rinkinys — leidinių vertinimo šablonas yra pastovus, nekintantis, tarytum senovės faraonų piramidės. Ir kalbam atveju prieita kuo ne bendros išvados: poetas St. Santvaras geras kūrėjas, žodingas, nuoseklus, gėta naujai pasirodantį poezijos kūriniams būtinas priemonės — rimą ir ritmą; kai kur ištiesias savo kūrybą (Eilėraščiai apie Meisterį) ir t.t. Tokia, kaip sakyta, vertintojų nuomonė. Poetas St. Santvaras, girdi, grynas, tikrų tikriausias lyrikas. Ir

baigtas kriukis. Su specialistais nemanau ir negaliu ginčytis. Savo išpūdzius rašau, kaip poezijos mėgėjas, kuriam poezija sudaro gyvenimo dalį, kaip muzikos mylėtoju muzikos kūriniiai: kuo dažniau ir atydziau klausysies vertingo muzikos kūrinio, tuo daugiau naujo ir pasigeretino jame rasi ir išgyvensi.

St. Santvaro poezija nėra lėkšta ir mirguliojanti saulėtą dieną gėlėtoje lankoje žaidžiančių drugelių sparnų virpuliavimu. Ne! Aukos taurės poezija panaši į grėsmingais audros debesimis besidengiančią padangę. Pradžioje tie debesys nesudaro ištiso, niūraus (Nukelta į 4-tą psl.)

CAMP IN BEAUTIFUL ARIZONA Summer Recreation for Boys & Girls 6-16 June 17 thru August 11. Featuring: • Riding and Horsemanship (English and Western) • 4th of July Prescott World Championship Rodeo Parade participation. • Swimming • Arts and Crafts • Out-Camping All sports program including riflery and archery. Expert staff headed by Leonard Pemberton Administrator, and Dwight Holscher, Director. For Free Brochure, Write or Phone: SHADOW VALLEY RANCH Box 1403, Prescott, Arizona Phone 445-0407

NOW OPEN... PLENTY OF PARKING SPACE at CARROLS DRIVE-IN CARROLS “a serving a second” HAMBURGERS. FOOD: Hamburgers 15c, Cheeseburgers 19c, French Fries 12c. BEVERAGES: Large 16 Oz. Triple Thick Shakes 20c, Coca Cola 10c & 15c, Coffee 10c, Milk 12c, Soft Drinks 10c & 15c. CARROLS DRIVE-IN 3640 N. MILWAUKEE. Open: 11 A. M. to 11 P. M. Weekdays, 11 A. M. to 12 P. M. Fri & Sat.

GERIAUSIAS ANGLŲ KALBOS ŽODYNAS. A. Lalis Angliškai-lietuviškas ir Lietuviškai-angliškas žodynas yra plačiausias apimties ir praktiškiausias iš visų iki šio išėjusių žodynų. Kito tokio plataus ir išsamaus žodyno artimu laiku neumatoma išleisti, 1256 pusl. Abi daly vėnuojame knygoje, įristas stipriuose kietuose viršeliuose kainą \$14. Siųskite čekį arba money orderį: NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois

SPAUDOS PABIROS

(Atkelta iš 3 psl.)

andros siutėjimo vaizdo. Pro virpulį rūpestį ir kankinantį unojantį nešančius debesų gabalus prasiveržia skaidrūs vasarvidžio saulės spinduliai:

"Beržynai žengia pro mane ir didūs ažuolai, Kaip moterį į atlaidus, pušų pračina šlamanti minia, Padangėje, žydrioj kaip krikštolas, suklykta sakalai, Baigštus miškų balandis skrieja pro mane... Girdžiu aš nesibaigiančią krikštynų puotą, Bekraštęj erdvę žvanga man vidurdienio varpai..."

Arba: "Nuo saulės bučinio suplyšta pumpurai, Spalvų džiaugsmu apšėria lanka — Ir kyla erdvėna vandens garai, Ir dega debesys dangum slenką..."

"Aukštybių gervės, marių žuvis ir žmogus — Gyvybė žemėj pažerta be saiko —

Ir gausiai duotas žemės grožis prabangus, Ir nesuvokiama platybė laiko..." (Credo, 26 pl.)

"Ir tu, kvapioji metūge, išbėgusi į rytą, Šaknim, kaip rantom, kibki žemėn mylimon! — Ziedam ir vaisiam saulės klėtis bus atidaryta, Panirsi spinduliuos, kaip sidabrinės upės gilumon..."

("Mano mylimas medis", 55pl.) Ir daugiau panašių spinduliuojančių posmų gausu Aukos taurėje. Tačiau juos, juos skaidriuosius poezijos prošvaisčius lygia greta lydi kraupūs besiantinančios kančios audros debesų dundėjimai:

"Visur, lyg šmėkla, lydi nerimas mane, Sirdim jaučiu, kaip viltį prarandu —

Ak, trokštu dar gyvent ir svaigt sapne, Bijau būtis aš smūgių ir randų..."

Bandau šypsotis ir dainuoti liūdėsy, Bandau pamiršt sunkių kančių dienas, Bet sieloj skamba, rauda: — tu esi

Tik rūkas jūrom ir kalnais einas..." (Liūdėsio valanda 59-60 pl.)

"Kaip saulė, plieskė didelė vidurdienio viltis, Tikėjau, kad būtis bus amžina, —

Kad nepakils, kaip šmėkla, nerimo sunki naktis, Kad niekad, niekad neužges pavasario diena..." (Daillidė, 100 pl.)

Tikėjimą, viltį ir spinduliuojančias būties prošvaisutes užgožia gūdūs, netikėti ir visišaliai nepelnyti gyvenimo perkūnijos smūgiai: gimtojo krašto, kurį užplūdo "išalkusi ir liesa nuožmaus kaimyno gauja", praradimas, ir myli-

mausio asmens — motinos — netekimas. Taip, motinos, kurios atminimas ir buvusi jos neaprepiama meilė bei rūpestis vieninteliui sūnui ryškiau brožuoj pračina to sūnaus sukurtose lyrikos knygoje. Motinos atminimas ji — poetą palaiko net sunkiausiuose, rodos, žmogiškai prigimčiai nebepakeliamuose gyvenimo praraičiuose ir smūgiuose:

"Žiūrėdamas į nutekanciu upių srovę, Į medžių dryskantį drabužį — krentančius lapus, Jaučiu, lyg viltį būtų man lemties vargai išrovy, Ir visa, ką čia regim, vėtros greit į nežinią nupus..."

Tokiais kančios ir nevilties momentais autorius mintimis veržiasi pračtin ir jos atšvaistėje mato:

"Tada atitrenkiu duris į šaltą ir lietingą naktį Ir nesavu balsu šaukiu: pavarasi, ar dar sugrįši tu?... Toli, toli giria sugaudžia, o širdis nelygiai ima plakti — Baltsparnė paukštė praskrenda audringo pamario krantu..."

O, Motina, pažįstu, tai tava vėlė čia skrenda! — Kodėl, kodėl ir vėl mes žemėn parblokšti?... — Kas kelio jieško, mano vaike, per bedugnę tiltą randa,

Ir sukuria sau ugnį šio gyvenimo tremty... Žiūrėk, tenai miškai gyvybę saugo amžiu, Tenai klevai, ten uosiai, ažuolai!

Į kovą surikiavo juos ranka Pramžio, Ir negi pats ne iš gelmių to žemės pakilai?..."

Motinos atminimo palaikomas autorius žengia per gyvenimo pragarą, kuris jam vis naujus kančių ir širdį plėšančius skausmų verpetus susukuriuoja. Be gimtojo krašto netekimo ir mylimosios motinos praradimo autorių ištinka dar vienas, neįsivaizduojamai sunkus ir skausmingas būties smūgis, po kurio ir tvirtiausios valios žmogus turėtų palūžti, įpulti visiškon neviltni ir apatijon. Tačiau ir po šio trečiojo smūgio poetas išsilauko ir randa jėgų poetinėje formoje savo skausmą ir neaprepiamą kančią išreikšti. Šiuo atžvilgiu Aukos taurė yra vienintelis pavyzdys mūsų dailiojoje literatūroje, unikumas lietuviškoje poezijoje, kurioje dauguma eilėraščių, lyrinėje formoje sukurtų, turi tamprų tarpusavio ryšį, tarytum dramatišame veikale besivystanti-besiplėtojanti asmens tragedija. Ir aš, paprasčiausiu lietuvių poetų kūrybos mylėtojas drįstu mesti kaltinimą mūsų patentuotiems poezijos žinovams, recenzavusiems poeto St. Santvaro naujausią lyrikos knygą — Aukos taurę: gerbiamieji, prideramai neįsiskaite ir dėl to nesupratę Aukos taurės poezijos vertės, leidotės į jos vertinimą ir sukly-

dote. Štai kame: Aukos taurė nėra vien grynai lyrinis, paskiri eilėraščių rinkinys, bet gliaprasmis lyriniai-dramatinis veikalas. Ir kaip toks jis kol kas yra vienintelis mūsų literatūroje, kurtas autoriaus klaukiausiomis ir sunkiausiomis jo gyvenimo valandomis. Jis nėra dirbtinas, nėra įsivaizduotas, bet realybėje išgyventas, išskentėtas ir perduotas skaitytojams, kurie jį supras, įvertins ir išgyvens patys panašioje būklėje būvę ir ją pernešę.

Knygos Aukos taurė yra nemažai religinio pobūdžio eilėraščių, dėl kurių kai kas daro priekaištų autoriui už perdidelį "poteriavimą", tačiau ir jų buvimas šitame rinkinyje yra visai suprantamas ir patenkinamas. Štai kodėl: gyvenimas jus blaško, smogia kirčių po kirčio, smūgi po smūgio, ir vis kas kart didesnius, skausmingesnius, beviltiškesnius; jūs viską prarandate, ką brangiausio turėjote, lyg kokioms patyčioms vienas po kito atimami jums vertingiausi dalykai, kurių paskutinis yra visų vertingiausias jūsų gyvenimo prasmei palaikyti, jus žadinti gyventi, kovoti, kurti, aukotis. Ir šis pastarasis jums atimamas ne staiga, tarytum audros išverčiamas žaliuojantis medis, bet tas atėmimas vyksta lėtai, pačiam atimamajam nė nežinant, jogei jis jus turės palikti. O jūs žinote, jūs regite kasdien jį nę negalvojančią atsiskirti nuo jūsų, jūs matote jį žaidžiantį, krykštaujantį, besiruošiantį ilgam gyvenimui, o tačiau jis nepoilsingo laiko privalės iškeliauti, nes niekas šiame pasaulyje jam nebegali padėti, jį išgelbėti: nei giminės, nei artimieji, nei draugai, nei daktarai, nei joks pažangiausias mokslas. Tad argi gali būti nuostabu, jeigu poetas tokioje padėtyje būdamas ir liudininku, ir išinančio negrįžtomybėn gyvybės ir vaikystės įkvėpėju, imasi paskutinės priemonės — kreipimosi į antgamtinę Galybę, kuri, gal būt, beviltiškiausiam momente panorės jūsų kančią paversti neišsakomu džiugesiu? O gal, o, Visagali, gal; nes:

"Tu, lyg mergaitę, aprengi pavasario leliją, Tu vyšnios žiedo drobę audi ir dažai, Tavų akių liepsnoj laukų želmuo atgyja Ir medis mezga kupiną gyvybės giją,

Ir liejas pievoj ir šlaituos žiedų dažai..." (110 pl.), Todėl:

"Šviesos nešėjau, Tu prabilk širdin — žaibu prašviki iš beribės erdvės debesų! — Tegu riknuojas žiburiai, kaip karžygiai grandin, Tebūnie sielos sutemoj šviesu, šviesu!..." (92 pl.)

Tačiau veltui jūsų kreipimasis, veltui jūsų tikėjimas galima žaibu sutviskančia

šviesos ir džiaugsmu. Likimas yra neatmafinomas ir berybėse erdvėse išrašytas nuosprendis nebepakeičiamas; jūs jaučiate tatau, bet nepuolate grūmojiman visatos Valdovui, tik nuolankiai tariate:

"Eisiu aš tolyn, tolyn į juodą kančią, Lauksiu, lauksiu mušant savo laiko valandos — Viešpatie, dėkoju Tau, kad visa šioj būtų pračina, Kad rytmečio gaisru šauksmai raudos nešvinta niekad..."

Kaip biblijinis Jobas, kuriam Dievas, šėtono kusomas, viską atėmė, tepalikdamas skurdžią gyvastį, nepradėjo burnoti ir degti kerštu ar neapykanta viską žemėje ir visame kosmose tvarkančiai Galybei, panašiai ir Aukos taurės autorius nuolankiai priima jam teiktus, visai nepelnytus buities smūgius. Tačiau širdies kančia ir gaudulys po tokiu smūgiu yra neapsakomas, ir bandymas perduoti jį kitiems poetinėje formoje yra tiesiog sukreciantis. Tik pasiskaitykite ir įsijauskite:

"Rudens varsom apsirėngė klevai, beržai ir gluosniai, Latakais neblaša gyvybės kupina sula — Ir tavo kambarėly — tavo troškuly gyventi — Tokia rūsti, tokia skaudi tyta!..."

Pavasaris išskrido, tartum pabaidyta paukštė, Ir tavo akyse užgeso mėlynas dangus, — Tik pėdsakai ugnim tebedega manoj krūtinėj — Atodūsis skausmingas ir bangus..."

Lyg alkano žveries išgąsdinta kaimenė briedžių, Susisipietė į krūvą tavo palikti žaislai — Ak, tai gyvi draugai tavų svajonių ir žaislų, Atšalusį dienų liūdni kristalai..."

Gūdžioj tyloj girdžiu, kaip dulkė leidžiasi ant laivo, Kaip dengia veidus dar riknuotėj stovinčių karių — Ir aš matau, kaip tavo nūmylėtas meškis verkla, Širdy girdžiu, kad nieko neturiu..."

Rudens varsom apsirėngė klevai, beržai ir gluosniai, Latakais neblaša gyvybės kupina sula — Ir tavo kambarėly — tavo alkyje gyventi — Tokia rūsti, tokia skaudi tyta..." (144 pl.)

Tokia yra poeto St. Santvaro Aukos taurė. Šią, be abejo, geriausiai 1962 m. knygą išleido Lietuvių Enciklopedijos Leidykla. Viršelis dail. Teslofo Valiaus. Kaina nepažymėta.

"NAUJENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAU. AS IR BIČIULIS JOS VISAD RAŠO TEISYBĘ

4 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 25, 1963

IŠ LIETUVIŲ...

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

ir pačioje Didžiojoje Lietuvoje niekur nebuvo minimas? Kur jis buvo išspausdintas? Kada? kas jį lietuviškai išvertė? Ne į visus tuos klausimus šiuo laiku galima su vienodu tikrumu atsakyti, tačiau jau yra kiek medžiagos nors apytikriems spėliojimams. Pirmiausia, dabar pasirodė, kad jis ir Lietuvoje buvo ir minimas, ir žinomas, tik mes tas žinias ar neteisingai aiškinom, ar apskritai nemokėjom surasti. 1605 m. Ledemos katekizmo vertėjas (Sirvydas?) prakalboje prie savo vertimo, minėdamas katekizmą, kuris "Lietuwai savo prigimtu liežuviu buvo perguldytas", nurodo, kad šis katekizmas nežinia kaip yra "nugaiszyntas". Jau seniai žinomoji prakalba, ligi susirado žinios apie lietuvišką Camisiaus katekizmą, visų buvo aiškinama ta prasme, kad čia prakalbos autorius kalba apie dingusį Daukšos katekizmą. Bet nebuvo atkreiptas dėmesys į tai, kad Daukšos katekizmas nė nebuvo dingęs, ir vienas jo egzempliorius buvo Lietuvoje išsaugotas ligi 1915 m. Nežiūrėta, kad čia kalbama apie katekizmą, parašytą "Lietuwai", t. y. Vilniaus vyskupijai, tuo tarpu kai Daukšos katekizmas buvo skiriamas specialiai Zemaiečių vyskupijai. Šio tvirtinimo nesulyginta apie dingusį katekizmą su kita tos pačios prakalbos vieta, kur pats vertėjas kalba apie Daukšos katekizmą, kaip apie ne tik jam, bet ir kitiems labai gerai žinomą knygą. Pagaliau, kaip aiškėja iš Daukšos katekizmo teksto sugretinimo su 1605 m. katekizmu, paskutiniojo vertėjui Daukšos katekizmas ne tik kad nebuvo "nugaiszyntas", bet versdamas jis tiesiog jį laikė po akim ir ne tiek savarankiškai vertė, kiek taisė, sekdamas kiekvieną Daukšos katekizmo žodį ir sakinį ir keisdamas "zemaiteiskus" Daukšos tekstus "lietuviškais": jis tik stengėsi Daukšos katekizmą pritaikyti Vilniaus vyskupijai. Tuo būdu su 1605 m. katekizmo prakalba atsitiko beveik tas pats, kas ir su Bretkūno prakalba prie jo 1589 m. kaip negalime pasakyti, kas jį lietuviškai išvertė. Iš Vilniaus sinodo protokolų matyti, kad šis katekizmas buvo skiriamas Vilniaus vyskupijai, juo labiau, kad išsilikę XVII amžiaus Zemaiečių vyskupijos protokolai apie jį nieko nesaiko. Taigi, greičiausia, jo ne-

kurie, be abejo, apie tą patį katekizmą kalba. 1602 m. Vilniaus vyskupijos kunigų sinodas aiškiai mini lietuviškai išverstus Camisiaus arba Ledemos katekizmus, nors iš šio nutarimo dar nėra visai aišku, ar čia kalbama apie jau išspausdintų katekizmų vartojimą, ar tik pageidavimą, kad jie būtų išversti. Bet mano 1941 m. surasti spausdinti 1633 m. Vilniaus vyskupijos kunigų sinodo protokolas jau su visu griežtumu reikalauja, kad visi vyskupijos klebonai vartotų lietuviškai išverstus tuos pačius Camisiaus ir Ledemos katekizmus ("volumus ut quilibet parochorum habeat Catechismum Canisii vel Ledemae Lituanice translatum"). Aišku, kad čia negali būti reikalaujama iš klebonų, kad kiekvienas jų savarankiškai tuos katekizmus verstų, bet kalbama apie jau išspausdintus katekizmus. Tuo būdu, nors 1605 metų katekizmo vertėjas ir laikė jį "nugaiszyntą", vis dėlto jo bent tiek galėjo dar išsilikti, kad užteko ir visoms lietuviškoms Vilniaus vyskupijoms. Bet bendrą jo išnykimą galima būtų išaiškinti tuo, kad greičiausia 1589 m. žymus jo egzempliorių skaičius buvo pasiūstas platinti į Mažąją Lietuvą. Tai išaiškintų ir kilusią prieš jį Prūsijos tarėjų ir Ragainės konferencijos dalyvių baime. Jei katekizmas nebūtų ten išplatintas, tai netektų juo ir rūpintis, kaip nesirūpinta vėliau spausdintomis katalikiškomis knygomis. Ir manau nesuklysiu pridėdies, kad jis todėl ir buvo "nugaiszyntas", jog jį visą išrankiojo ir sunaikino patys Mažosios Lietuvos protestantų kunigai.

Jei katekizmas buvo išplatintas 1589 m., tai iš to dar negalima daryti išvados, kad jis tik tais metais buvo išspausdintas. Visai galimas daktas, kad visi trys Camisiaus katekizmo vertimai — lietuviškas, latviškas ir gudiškas — buvo išspausdinti tais pačiais 1585 m. Vilniuje ir toje pačioje Danieliaus iš Lečėcos spausdėtyje. Bet neturėdami dar nė vieno to katekizmo egzemplioriaus, į tą klausimą šiuo tarpu negalime kategoriškai nieko atsakyti, lygiai taip pat, kaip negalime pasakyti, kas jį lietuviškai išvertė. Iš Vilniaus sinodo protokolų matyti, kad šis katekizmas buvo skiriamas Vilniaus vyskupijai, juo labiau, kad išsilikę XVII amžiaus Zemaiečių vyskupijos protokolai apie jį nieko nesaiko. Taigi, greičiausia, jo ne-

vertė Daukša, kuris ruošė ir leido savo knygas Zemaiečių vyskupijai, nors pats kilimo nebuvo grynas zemaitis. Kita vertus, jei jis būtų jį vertęs, tai bent vienoje savo knygoje būtų tai paminėjęs. Taip pat abejotina, kad jį būtų vertęs ir Merkelis Giedraitis, kuris, kad ir buvo aukštaitis, bet tapęs Zemaiečių vyskupu, buvo susirūpinęs tik savo vyskupijai skiriamąja literatūra. Galėjo vertėju būti ir Mikalojus Pacas, kuris katekizmo pasirodymo metu gyveno Vilniuje ir tik vyskupu Giedraičiui mirus išėjo į Zemaiteiją Giedraičio postui užimti. Galimas daktas, kad Pacas nebuvo

svetimasis lietuvių literatūrai, ir gali būti, kad jis ir parašė aną, ten minėtąjį lietuvišką eilėrašį. Bet kol neturime nė vieno to katekizmo egzemplioriaus, ar kol nesusirado dokumentinių įrodymų, kalbančių apie vertėją, tol nieko tikro apie jį pasakyti negalėsime. (Iš "Zingsniai")

NEW OPEN J A N S ' C L U B Where all Lithuanian friends meet! Spend an evening here. Frank & Angeline Jania 5716 W. 63rd Street

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

ATTENTION! BLUE CHIP INVESTORS Established Manufacturer Is Interested in Reaching Bankers, Investment and Finance Organizations NOW AVAILABLE Nationwide first mortgages and conditional sales contracts to exceed \$1,000,000 PER MONTH, \$12,000 to \$15,000 AMOUNTS PER MORTGAGE OR CONTRACT. If you are interested and equipped to handle these, contact us immediately. All Replies Will be Treated On An Individual Confidential Basis. Please Write, Wire or Call Owners. FOAM PRODUCTS CORPORATION 609 N. Madison Street — Dep't. NB THOMASVILLE, GEORGIA Telephone: Area Code 912 — 226-7400

Įsigaliojo naujas patarnavimo būdas, užsakant dovanas, gamintas Sov. Sąjungoje REMDAMASI SUTARTIMI, SUDARYTA SU VNIESPOSYLTORGU COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION PRADĖJO PRIIMTI APMOKĖTŲ DOVANŲ UŽSAKYMUS JŪSŲ GIMNĖMS, GYV. LIETUVOJE. Jūs čia apmokate visą dovanų kainą. Gavėjui nieko nereikia mokėti. AUTOMOBILIAI SKALBIAMOS MAŠINOS SALDYTUVAI TELEVIZIJOS DUKIJI SIURBLIAI DVIRAČIAI STUVAMOS MAŠINOS ŠIMTŲ DAIKTŲ PASIRINKIMAS Dėl smulkių informacijų ir katalogo kreipkitės į pagrindinį skyrį: COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION 45 WEST 45th ST., NEW YORK 36, N. Y. Tel. CF 5-7905

Literatūra ekonominiiais klausimais Turime įdomios ir ekonomistams būtinos medžiagos apie Amerikos lietuvių ekonominį gyvenimą. Egzempliorių skaičius nedidelis. Anksčiau atsiliepusieji pirmieji gaus. Turime: 1. AMERIKOS LIETUVIŲ PREKYBOS BUTŲ VEIKLA, 70 puslapių. Išleido Amerikos Lietuvių Ekonominio Centras... \$1.00 2. ZINIASTIS NR. 3. Amerikos Lietuvių Ekonominio Centro leidinys, 1933 m., 96 pusl. \$1.00 3. AMERIKOS LIETUVIŲ EKONOMINIO CENTRO PROTOKOLAI IR REFERATAI, Am. Liet. Ekonominio Centro leidinys, 1953 m., 88 psl. \$1.00 Kas iš karto užsiskays visas tris knygeles, tai galės jas įsigyti už \$2.00. Pinigus prašome siųsti tokiu adresu: NAUJENOS 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois 7 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 25, 1963

PROF. VACLOVAS BIRŽIŠKA

IŠ LIETUVIŲ SPAUDOS ISTORIJS

Seniausioji lietuviška knyga, išspausdinta Vilniuje

1841 m. T. Narbutui savo Lietuvos istorijos IX tome paskelbus žinią apie jo tariamą matytą knygą "Wyprawa duszy na tamten świat", išspausdintą Vilniuje 1533 m. Andriaus Lesicio spaustuviėje, kurios tekstas, esą, buvęs išspausdintas lenkiškai, lietuviškai ir vokiškai, ilgai ši knyga buvo laikoma seniausiąja knyga su lietuvišku tekstu. Tačiau jau 1840 m. istorikas J. Jaroševičius buvo įrodęs, kad kita Narbuto žinia, jo anksčiau paskelbta, apie toje pat spaustuviėje išspausdintą 1555 m. lenkišką Lorichuso knygą buvo tik Narbuto pramanyta, nes tikrumoje ji buvo išspausdinta ne Vilniuje, bet Krokuvėje ir pas kitą spaustuvininką. Bet vis dėlto dėl šios "Wyprawos", nors ir jos niekas, be paties Narbuto, nebuvo matęs, jis nebuvo kaltinamas žinią sufalsifikavęs tik buvo laikoma, kad jis suklydęs, nurodydamas jos pasirodymo metus, kadangi yra tikrai žinoma, jog laikotarpis tarp 1525 m., kada Vilniuje trumpą laiką dirbo Skorinos spaustuviė, ir 1570-tųjų metų pradžios, kada čia įsikūrė Radvilės spaustuviė, Vilniuje apskritai spaustuvių nebuvo. Bet jau šio karo metu man pavyko išaiškinti Narbuto žinios šaltinį, man į rankas patekus knygai visiškai tokio pat pavadinimo, kaip nurodė Narbutas, ir kurios pabaigoje yra pridėtas Ritualas su krikšto ir jungtųjų formulėmis, be kitų kalbų, ir lietuviškai, taigi taip pat, kaip Narbuto. Bet yra ir mažas skirtumas: knyga buvo išspausdinta ne Vilniuje, bet Lvove, visai kitoje spaustuviėje ir ne 1533 m., bet 1742 m. Taigi Narbutas sąmoningai pakeitė metus, spausdinimo vietą ir pramanė niekada nebuvusį spaustuvininką, norėdamas įrodyti, kad Vilniuje jau apie XVI amžiaus vidurį dirbusi veikli spaustuviė.

Narbuto falsifikatui atkritis, seniausiu Vilniuje išspausdintu lietuvišku tekstu teko laikyti aną 1589 m. lietuvišką tekstą, o seniausią lietuvišką knygą Vilniuje — 1595 m. Daukšos katekizmą. Bet ir šis įsitikinimas pirmą kartą pasidarė abejotinas, kada K. Jablonskis surado vieną seną inventorių iš 1596 I 23 (ši inventorių vėliau jis paskelbė 1934 m. išspausdintame "Istorijos Archyvo" I tome, kur, aprašant Motiejaus Vitkovskio Krasovo dvaro turą, be kito ko, pažymėta ir "lentynėle su knygomis, toj lentynėleje lenkų dvasinė postilė, apipildyta katekizmas, senos lietuviškos dvasinės maldos" ("modlitvy litovskie dachovnye stare" — inventorius surašytas oficialine gudų cerkvine kalba). Kadangi inven-

torius buvo surašytas 1596 m. pradžioje, tai čia minimoji lietuviška knyga negalėjo būti 1595 m. pabaigoje išspausdintas Daukšos katekizmas, kuriam negalėjo būti pritaikintas požymis "stare". Žinoma, čia galėjo būti ir kokia Karaliaučiuje išspausdinta lietuviška knyga, bet tai galėjęs būti ir pėdsakas kokios nežinomos katalikiškos lietuviškos knygos, išspausdintos Vilniuje. Tikrai, atrodo kiek keista ir nesuprantama, kodėl Lietuvos centre, Vilniuje, tuo laiku apsuptam lietuviškai kalbančios laudies, 1585 m. buvo išspausdinti latviškas ir gudiškasis Canisius katekizmo vertimai, o lietuviai turėjo dar dešimt metų laukti savo pirmosios katalikiškos knygos ir tai tuo laiku, kada, kaip jau mūsų laikais paaiškėjo, M. Daukša apie tą laiką pradėjo versti į lietuvių kalbą Vajko Postilę (Daukša mirusį 1585 m. popiežių Grigalių XIII keliuose 1599 m. išspausdintos savo Postilės vietose nurodo, kad esant dar gyvą, nors, be abejojimo, turėjo gerai žinoti, kada tas popiežius mirė). Taigi apie tą laiką, be abejojimo, jau susirūpinę ir lietuviškos katalikiškos literatūros paruošimu, o čia atrodo lyg ir nebuvo kam atlikti kad ir tokio nesudėtingo darbo, kaip katekizmo vertimas. Tikrumoje buvo kitaip. Netrukus po to laiko, kada K. Jablonskis paskelbė aną inventorių, atsirado ir tiesioginių įrodymų, kad maždaug tuo pačiu laiku, kai Canisius katekizmas buvo išverstas į latvių kalbą, pasirodė ir jo lietuviškas vertimas. 1936 m. I tome žurnalo "Studi Baltici" prof. J. Gerulis paskelbė straipsnį "Zu Johannes Breteke", kuriame, be kito ko, prieraiše prie p. 52 pateikė ištrauką iš Karaliaučiaus valstybiniam archyve surasto Karaliaučiaus tarėjų rašto margrafui Jurgini Pridikui, kuriame jie 1589 X 14 prašė paskubinti J. Bretekūno Postilės spausdinimą, nes, esą, "katalikai jau išspausdino Canisius katekizmą lietuviškai ir jį žmonėse išplatino" (raštas rašytas vokiškai). Pagaliau, V. Falkenhahn savo 1941 m. išspausdintoje monografijoje apie Bretekūną ne tik pilnai išspausdino aną Prūsijos tarėjų raštą, bet paskelbė ir kitą, tuo pačiu reikalu rašytą, raštą, kurį lietuvių protestantų kunigų konferencija Ragainėje įteikė 1590 VI 1 valdžiai. Čia konferencijos dalyviai rašo apie "nuodingąsias lietuviškas knygas", kurias katalikai platina Mažosios Lietuvos lietuvių tarpe. Šitos autentinės žinios, kuriuose yra nurodytas ir autorius, ir knygos pobūdis, jau negali jokios abejonės kelti, jei bent galėtų būti nevisiškai patikima antroji žinia, kuri-

je kalbama ne apie vieną kurią knygą, bet apie knygas, nes greičiausia, kad ir konferencijos dalyviai rėmėsi tuo pačiu raštu iš 1589 m. ir, galimas daiktas, sąmoningai kiek sutirštino spalvas, kad labiau įbaugintų valdžią katalikiškos propagandos Mažonoje Lietuvoje bauba ir tuo būdu priverstų ją greičiau asignuoti lėšų, reikalingų Postilei išspausdinti. Ši taktika be pėdsakų neliko: pinigai buvo tuojau asignuoti, ir Postilė buvo išspausdinta dar tais pačiais 1590 metais.

Pavykus nustatyti, kad Canisius katekizmas tikrai buvo ir lietuviškai išspausdintas, vis dėlto, kol nė vienas jo egzempliorius nėra surastas, dėl jo dar kyla eilė abejonių: kodėl jis buvo visų pamirštas (Nukelta į 9 psl.)

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: Prospect 8-3229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. ir ryto ir nuo 7 iki 9 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Kitu laiku susitarus.

DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val. kas diena po pietų 1-3 vak.; 7-9 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REPUBLIC 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR SLAPAMO TAKŲ CHIRURGIJA
PR 6-1795 arba 312-695-033.
425 N. LIBERTY ST. R. 25
ELGIN, ILL.
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisai: HEMlock 4-5849
Rezid.: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., ketvirtad. nuo 1-4 ir 7-9, antrad., penktadienį nuo 1-5, trečiadienį ir sekmadienį tiktai susitarus.

Ofiso telefonai: VIRginis 7-0036
Rezidencijos: BEVERly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akuriškie ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Seštadieniais nuo 2 iki 4 popiet. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414, rez. RE 7-6867
DR. BR. GAIZONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Seštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-9 val. Trečiadieniais, seštadieniais ir seštadieniais uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GARDen 3-7278

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juška
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius ir seštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Tel. Ofiso 247-0400, Rezid. 737-1377
DR. V. KAUPAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ligos
736 WEST 35th STREET
(Bridgeport Medical Arts)
Val. vak.: 6-8. Sešt. 10-1. Trečiadien. Dienes metu tel. CA 5-9016

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2859 W. 63rd Street
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 6-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Seštad. nuo 9:00-2:00 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Phone: NEvada 8-7048
A. MONTVIDAS, M. D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Room 322
4010 WEST MADISON STREET
CHICAGO 24, ILL.
Valandos: kasdien nuo 10 ryto iki 3 p. p. Vakaris: pirmad. ir ketvirtad. nuo 6 iki 8 val. vakaro.

Ofiso telefonai: CLIFFside 4-2896
Rez. telefonai: WALbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. ASHLAND
Savaitės dienos priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 2-3 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Ligonus prima tik susitarus telefonu.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS
Ofisai: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223 arba PR 6-5577
OFISO val.: pirmad., antrad., trečiadienį, penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Pirma ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123. Jei neatsiliepa, tai tel. GI 8-6195 arba GI 8-6198

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(Kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 1-4 p. p. Trečiadienį ir sekmadieniais uždaryta.

DR. STASYS ZMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Staigiai susirgus ar susižeidus kasdien šaukite telefonais: 424-6967.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžiai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Seštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 So. CALIFORNIA, YArds 7-7381
Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiadienį uždaryta), seštad. 10 ryto iki 2 p. p.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas.
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivais Akis Išaiso.
Ofisai ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 9 iki 2, nuo 6 iki 8, Treči. uždaryta. Penkt. ir sešt. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS
8 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. - SATURDAY, MAY 25, 1963

KRAUJO VĖŽYS

Kas yra leukozė, arba susirgimas, priimtas vadinti kraujo vėžiu?

Žmogaus kraują gamina išsisa kraujo gamybos organų sistema. Tai kaulų čiulpai, limfinės liaukos, blužnis. Šiuose organuose gaminami vadinamieji forminiai kraujo elementai, kurie kartu su skystąja kraujo dalimi plazma sudaro pilnavertį kraują. Plazma sudaro 53-58 proc., o joje suspenduoti kraujo kūneliai 42-47 proc. kraujo masės.

Pagrindiniai forminiai elementai yra šie: eritrocitai — raudonieji kraujo kūneliai, kurių spalva priklauso nuo dažo medžiagos hemoglobino; leukocitai — baltieji kūneliai ir trombocitai — kraujo plokštelės.

Visi šie kraujo elementai atlieka žmogaus organizmui reikalingą darbą. Eritrocitai yra deguonies išnešiojai, nes jų dažo medžiaga turi savybę plaučiuose prisigerti deguonies ir atiduoti ją audiniams. Leukocitai dalyvauja medžiagų apykaitoje, virškinime, turi svarbią reikšmę kovojant su infekcijomis bei organizmo atsparumo infekcijoms sudaryme. Gyvenime dažnai tenka stebėti, kai, esant užterštai žaizdai ar išbėrimui, tuoj didėja aplinkinės limfinės liaukos, sudarydamos barjerą infekcijai plisti. Kraujo plokštelės, arba trombocitai, turi savybę medžiagos, nulemiančios kraujo krešėjimą, kas ypač svarbu įvairių sužeidimų, suspaudimų bei sumušimų atvejais.

Visus forminius elementus kraujo gamybos organai gamina nuolat. Atgyvenę elementai žūva. Kiekvienas šitoks kraujo kūnelis praeina visą eilę vystymosi stadijų ir, tik galutinai subrendęs, patenka į kraujagysles — periferinį kraują.

Sisteminiai kraujodaros organų susirgimai ir vadinami kraujo ligomis. Kraujodaros organų funkcijos sustiprėjimu, susilpnėjimu arba iškrypimu. Nuo to priklauso ligos eiga ir jos pavadinimas.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CENtral 6-5206
Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Šių susirgimų priežastys iki šiol nėra tiksliai išaiškintos. Yra aišku, kad jiems atsirasti daug reikšmės turi įvairūs kraujodaros organų sudirginimai. Pavyzdžiui, dažnai nukraujuojant, sustiprėja kaulų čiulpių funkcija. Ji stiprėja, esant padidintam eritrocitų griuvimui. Daug įtakos kaulų čiulpių funkcijos susilpnėjimui arba iškrypimui turi organizmo veikimas įvairiais bakterijų nuodais, nuodingomis cheminėmis medžiagomis (benzolas, gyvsidabris, svinais), rentgenų ir radijo spinduliais. Įrodyta, kad neigiamai kraujodaros gali veikti ir kai kurie vaistai. Todėl, sistemingai vartojant vienus ar kitus vaistus, visuomet reikia tartis su gydytojais.

Tačiau daugelio kraujodaros organų susirgimų atvejais kenksmingo poveikio organizmui išaiškinti nepavyksta ir susirgimų priežastis lieka neišaiškinta.

Visi kraujodaros organų susirgimai pasireiškia dideliu bendru silpnumu, ligonio išblyškimu, bejėgiškumu.

Kai kurių iš šių susirgimų metu padidėja limfinės liaukos, blužnis, kepenys, dažnai teka kraujas iš nosies, vidaus organų. Sutrikus kraujodaros organams, atitinkamai pakinta kraujas. Leukozės, arba vadinamojo kraujo vėžio, atvejais į periferinį kraują patenka jauni, nesubrendę, įvairių išsivystymo stadijų, kraujo forminiai elementai.

Kraujodaros organų susirgimų diagnozė nustatoma, remiantis ligos reiškiniais bei kraujo pakitimais, kurie rodo kaulų čiulpių funkcijos sutrikimų pobūdį. Diagnozei nustatyti svarbi priemonė yra kaulų čiulpių funkcija.

Kraujodaros organų susirgimų eiga gali būti ūmai žaibiška, galutinai išsekianti ir pražudanti organizmą arba lėtinė, kuri sergančius nuolat gydančią kaulų čiulpių funkcijos sutrikimų pobūdį. Diagnozei nustatyti svarbi priemonė yra kaulų čiulpių funkcija.

Šių susirgimų priežastys iki šiol nėra tiksliai išaiškintos. Yra aišku, kad jiems atsirasti daug reikšmės turi įvairūs kraujodaros organų sudirginimai. Pavyzdžiui, dažnai nukraujuojant, sustiprėja kaulų čiulpių funkcija. Ji stiprėja, esant padidintam eritrocitų griuvimui. Daug įtakos kaulų čiulpių funkcijos susilpnėjimui arba iškrypimui turi organizmo veikimas įvairiais bakterijų nuodais, nuodingomis cheminėmis medžiagomis (benzolas, gyvsidabris, svinais), rentgenų ir radijo spinduliais. Įrodyta, kad neigiamai kraujodaros gali veikti ir kai kurie vaistai. Todėl, sistemingai vartojant vienus ar kitus vaistus, visuomet reikia tartis su gydytojais.

Tačiau daugelio kraujodaros organų susirgimų atvejais kenksmingo poveikio organizmui išaiškinti nepavyksta ir susirgimų priežastis lieka neišaiškinta.

Visi kraujodaros organų susirgimai pasireiškia dideliu bendru silpnumu, ligonio išblyškimu, bejėgiškumu.

Kai kurių iš šių susirgimų metu padidėja limfinės liaukos, blužnis, kepenys, dažnai teka kraujas iš nosies, vidaus organų. Sutrikus kraujodaros organams, atitinkamai pakinta kraujas. Leukozės, arba vadinamojo kraujo vėžio, atvejais į periferinį kraują patenka jauni, nesubrendę, įvairių išsivystymo stadijų, kraujo forminiai elementai.

Kraujodaros organų susirgimų diagnozė nustatoma, remiantis ligos reiškiniais bei kraujo pakitimais, kurie rodo kaulų čiulpių funkcijos sutrikimų pobūdį. Diagnozei nustatyti svarbi priemonė yra kaulų čiulpių funkcija.

Kraujodaros organų susirgimų eiga gali būti ūmai žaibiška, galutinai išsekianti ir pražudanti organizmą arba lėtinė, kuri sergančius nuolat gydančią kaulų čiulpių funkcijos sutrikimų pobūdį. Diagnozei nustatyti svarbi priemonė yra kaulų čiulpių funkcija.

Kraujodaros organų susirgimų eiga gali būti ūmai žaibiška, galutinai išsekianti ir pražudanti organizmą arba lėtinė, kuri sergančius nuolat gydančią kaulų čiulpių funkcijos sutrikimų pobūdį. Diagnozei nustatyti svarbi priemonė yra kaulų čiulpių funkcija.

judaros organų susirgimą turi nustatyti ir gydyti tiksliai gydytojas. Gyd. B. Grinbergienė ('M. ir gyv.')

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

MOVING
Apraustas perkaramas iš įvairių atstumu.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lithuania Avenue
Tel.: Frontier 6-1882

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Laidimai — Pilna aprausta
ZEMA KAINA
R. SERENAS
2047 W. 67th Pl. WALbrook 5-8063

GRADINSKAS
NEŠIOJAMŲ FM
RADIŲ — 12 MODELIŲ
TV • HI-FI STEREO
VOK. APARATAI • VESINTUVAI
J. G. Televisio Co., 2512 W. 47 St.
Frontier 6-1998
Parduodam • Taisom • Sekm. užd.

DĖMESIO FIRMA
Package Express & Travel Agency, Inc.
Vyr. Įstaiga
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.
Tel. IN 7-5522
Pagal susitarimą su Sovietų Sąjungos Vnešposiltorg priima užsakymus iš Amerikos gyventojų dovanom, aukštos kokybės sovietinėmis prekėmis, kurios bus įteiktos be jokių muitų ar kokių primokėjimų giminėms, gyvenantiems Sovietų Sąjungoje.
Didelis prekių pasirinkimas; tarp jų automobiliai, motociklai, dviračiai, televizijos aparatai, šaldytuvai, radio aparatai, siuvamos mašinos, foto aparatai, laikrodžiai, akordeonai ir t. t.
Prekių pristatymas garantuojamas per 5 iki 40 dienų, atsižvelgiant į tai, koksai daiktas dovanom parenkamas.
Reikalaukite telefonu ar raštu katalogus, kuriuos gausite nemokamai iš mūsų Vyr. įstaigos.
Package Express & Travel Agency, Inc.

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS
A. PETKUS & SŪNUS
NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)
GRovehill 6-2345 TOWNhall 3-2108
Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiomis koplyčiomis, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$990.00 ir daugiau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje.
GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
MAŠINOMS PASTATYTI AIKŠTĖ
Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimus 30 metų.
5 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. - SATURDAY, MAY 25, 1963

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

Ši vakarą dail. J. Paukštienės paroda

DAILININKĖ VĖL SU MUMIS

Čiurlonio Galerijoje (Jaunimo Centre) ši vakarą 7 val. įvyks iškilmingas dail. Jadvygos Dobkevičiūtės-Paukštienės dailės parodos atidarymas. Prieš keletą metų Lietuvių Auditorijos patalpose įvyko pirmoji josios paroda Chicagoje. Vienas josios parodos apžvalgininkas apgalvestaudamas tarp kita pastebėjo: "Gaila, kad gerta dail. Paukštienės paroda tikrai trumpą laiką tebuvo. Ne visi galėjo ją pamatyti."

Ši kartą dailininkė išstato naujausius savo kūrinius ir vieniems bus geriausia proga parodą pamatyti. Ji yra poimpreisionistinės srovės atstovė. Baigdamas Kauno Meno Mokyklą, laimėjo premiją. Vėliau studijas gilino Paryžiuje, kur už tapybos darbus buvo apdovanota premija ir aukso medaliu. Aktyviai dirba tapyboje, nepaisydamas kryžminių meno srovių kovos. Ji nesustoja savo dvasinio akiračio ribose, pasitikėdama savimi, siekia platesnių meno vertybių ir žmogiško nuosiūdumo menai ir kitiems.

Dail. Paukštienė puiki spalvininkė. Spalva josios kūrinyje groja pirmuoju smuiku. Piešia portretus ir bet koks motyvas ar žanras jai prieinamas.

Patarią vietos lietuviams dail. J. Paukštienės parodą aplankyti, ypač atidarymo metu, nes paroda iki penktadienio bus uždaryta. Parodos lankymo laikas: Sekmadienį, gegužės 28 d. nuo 11 val. ryto iki 10 v. vak. Penktad., gegužės 31 d. nuo 6 val. vakaro iki 10 v. vak. Šeštadienį, birželio 1 d. nuo 10 v. ryto ir 10 v. vakaro.

LE CORBUSIER ARCHITEKTAS, MENININKAS

Jo kūryba visam pasauliui

Jaunas būdamas Le Corbusier (Charles Edouard Jeanneret) rašydavo straipsnius apie architektūrą. Jo svajonė buvo savotiška — "perstatyti miestus taip, kad jie žibėtų". Jo svajonė išsipildė: pastatė 75 meniškos architektūros pastatus, daugiausia Europoje ir Azijoje. Jisai tikėjo, jog reikšmingus trobesius reikia statyti atsižvelgiant į klimatą ir bendrai į vietos aplinką. Jis yra pasakęs, kad "namai tai gyvenimo mašina", kad senoji ornamentuota ir be saiko sumaišyta statyba pasenusi, — be skonio ir be prasmės.

Šio 76 metų amžiaus genialaus architekto ir dailininko kūrybos paroda dabar vyksta Chicago Meno institute (Gunt-

saulis salėje). Spalvotos nuotraukos, apšviestos iš antros pusės, lyg vitražai, atrodo kaip gyvi pastatytų trobesių paveikslai. Ispūdingas Punjab Indijos sostinės susirinkimų salės pastatas Chandigarh, panašus į didelį laivą. Berlyno apartamentinis namas (dangoraižis) pastatytas ant stulpų. Europoje Le Corbusier daugumą pastatų statė iš cemento, nes tenai geležis labai brangi. Notre-Dame Rouchamp, Prancūzijoje koplyčia pastatyta storom, cementinėm sienom, bet modernus skulptūrinis stilius leidžia šiai šventyklai nukonkuruoti senosios romaninės statybos bažnyčias. Vidus labai kuklus ir paprastas. Altorius kaip paprastas stalas ir keturios žvakės, teikia ypatingo orumo.

Amerikoje Le Corbusier pastatė prie Harvardo universiteto Carpenter Centre — Visuolinio Meno rūmus. Paruošė planus Jungtinių Tautų rūmams ir Brazilijoje pastatė rūmus tokiu stiliumi, kad stogas apsaugoją nuo saulės ir savaime vėsiną vidų.

Le Corbusier vardas visame pasaulyje žinomas greta Frank Lloyd Wright, Sullivan ir Saarinen. Mūsų architektai turėtų plačiau parašyti apie šią parodą, tai jų specialybė.

Paroda tęsis iki birželio 23 d.

VYKSTA PARODOS

Senųjų meistrų piešinių paroda

Vakar Chicago Meno institute buvo atidaryta senųjų meistrų piešinių paroda. Be daugelio kitų, yra Rafaelio 8 piešiniai, Rubenso 5, Van Dyck 8. Viso 93 kūriniai, 44 dailininkų. Šią retą meno kolekciją paskolino senųjų Anglijos Chatsworthų didikų Devonshire rūmai provincijoje. Kunigaikščių palikimas gausus senomis knygomis, rankraščiais ir meno kūriniais. Parodą suorganizavo Smithsonian Institutas.

McCormick Place

Ligi birželio 6 d. vyksta antologinio pobūdžio amerikiečių skulptūros ir tapybos paroda. Dalyvauja tokie moderniosios dailės atstovai, kaip Alexander Calder, Lipchitz, Hajdu ir abstrakčiosios tapybos žinomi dailininkai.

— 66-ji Chicago ir apylinkės dailės paroda Chicago Meno institute, kur dalyvauja dail. Vytautas Virkas (laimėjęs premiją) ir Janino Monkutė-Marks — baigsis birželio 2 d.

Dail. J. Šapka

Disputas

DELACROIX ŠIMTMETIS

Jo atminimui Louvras surengė didelę parodą

Didysis prancūzų romantinio meno atstovas Eugene Delacroix mirė 1863 m. rugpjūčio mėnesį. Minėdamas 100 metų sukaktį nuo dailininko mirties, Paryžiaus Louvre muziejus surengė didelę Delacroix kūrybos parodą. Atgabenta kūrinių iš viso pasaulio, net iš Sovietų S-gos.

Delacroix buvo vienas iš žymiausių romantinio laikotarpio tapytojų, kaip ir jo amžininkas Gustave Courbet. Delacroix 1831 m. nuvyko į Moroką, kur savo kūrybai rado įkvėpimo, kaip savo laiką Paul Gauguin Tahiti saloje. E. Delacroix tapė žmones, jų portretus, tačiau jį labiau žavėjo Afrikos kontinentas, į kurį giliau pažvelgti jam teneko. Jis tapė maurus su arkliais, legionierius ir tigrų bei liūtų kautynes. Jo kūriniai pilni avantiūrinės nuotaikos, tra-

gizmo, kažkokio kanibalizmo žmonių ir gyvulių gyvenime.

Delacroix sukūrė nemažai istorinių bei religinių paveikslų. Moroko egzotika dailininkui padarė gilų įspūdį, todėl jį sukūrė iki paskutinių gyvenimo dienų rytinės dvasios įtakoje.

Paskutinis jo kūrinys yra "Arabų vadas aplanko savo gentį". Kiti jo istoriniai paveikslai: "Alžiro moteris", "Rebekos pavogimas", "Meduza", "Kristus ant kryžiaus" pieštas 1835 m. Prancūzijoje.

Chicago Meno institutas turi įsigijęs geroką skaičių Delacroix kūrinių.

— Dail. Janinos Monkutė-Marks paroda Hyde Park Art Center, 5236 So. Blackstone Avenue šiandien baigiasi. Kartu su mūsų dailininko dalyvauja keturios kitatautės dailininkės.

SKAITYTI "NAUJIENAS" SKAITYK IR KITAM PATARK

NAUME LIONAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šiuropiltingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Žvyrynę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Reizų šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiųskami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUME LIONAITĖ

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 25, 1963

DR. ANYSAS APIE SENPRŪSIUS

Senprūsių giminių kovos su Riterių Ordinu nuo 1230 iki 1283 metų istorija

Lietuviškos knygos, ypač savo tautos istorijos mylėtojai jau anksčiau yra girdėję, kad žinomas mažlietuvis visuomenininkas, dr. Martynas Anyšas, yra parašęs knygą apie Mažosios Lietuvos senovės gyventojus — prutėnus arba prūsus, panaudodamas daugybę istorinių šaltinių, kokie tik yra žinomi įvairiomis kalbomis. Tą knygą išleisti yra pasiryžusi Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugija, kuri tam tikslui yra jau ir lėšas sutelkusi. Reikia tikėtis, kad veikalas pasirodys nebetolimoje ateityje.

Naujienų redakcijos nariui, šiomis dienomis užklydus į Toronto, pavyko iš autoriaus gauti tos knygos turinį, kuris paskiromis dalimis (dalių yra devynios) perspausdins Naujienų šeštadieniniuose prieduose. Iš turinio mūsų skaitytojai gaus aiškų supratimą, kokį milžinišką ir naudingą darbą dr. Anyšas yra atlikęs.

Dr. M. Anyšas yra gimęs 1895 m. lapkr. 5 d. Kintuose, Šilutės apskr. Nuo 1929 iki 1934 m., būdamas Lietuvos konsulu Hamburge, jis 1933 m. gavo teisių daktaro laipsnį Hamburgo universitete ir nuo 1934 iki 1939 m. buvo Gubernatūros patarėju Klaipėdoje. Be to, buvo Klaipėdos Krašto Direktorijos nariu ir Klaipėdos Prekybos Instituto docentu ir Kl. krašto ekonominių organizacijų valdybos bei priežiūros tarybos nariu. Hitleriui pagrobus Klaipėdos kraštą, iki pat 1941 m. buvo šiaulių Prekybos Instituto docentas. Yra parašęs svarbių raštų valstybiniais, teisiniais, politiniais ir kultūriniais, Klaipėdos krašto konvencijos ir statuto klausimais ir t. t.

Be minėtos istorijos, dr. Anyšas yra parašęs kitą nepaprastai įdomią knygą, kuri yra ypač reikalinga mūsų jaunimo tautinio išlikimo reikalui, — tai apie *Dvylika Didžiųjų Lietuvių*. Tai rinkinys iš visų įmanomų šaltinių biografijų, pasakojimų ir padavimų apie žemaitę (dievaitę), Birutę, Veliuoną, Agloną, Mirgą, Gražiną, Oną Vytautienę, Barborą Radvilaitę, Plioterytę ir kt. Ši knyga turės per 250 puslapių ir, kiek čia rašančiam teko susipažinti, galima tvirtinti, lietuviškas, šią knygą perskaiciu-

SENPRŪSIŲ GIMINIŲ (Pruthenorum gentes)

kova su Vokiečių Riterių Ordinu nuo 1230 ligi 1283 metų smulkiai aptariant šių giminių kilmę, jų gyvenamąsias sritis, ilgametines kovas už savo laisvę bei išitikinimus, jų galutinį pavergimą, prutėnų ir lietuvių giminių kalbas ir lietuvių apgyventas sritis senprūsių kraštuose.

Turinys
I-ji dalis

A. Aisčių giminės,

1. Pabaltijo gyventojai vadinami aisčiais,
2. Pabaltijo gintaras,
3. Ar Lietuva priklauso Pabaltijui?

B. Senprūsių kilmė

1. Senprūsiai buvo indoeuropiečiai,
2. Kaip senovėje buvo vadinami to krašto gyventojai?
3. Legendarinis krivė Prutėnas ir karalius Vaidevutis,
4. Nustatoma dievų garbinimo tvarka ir įkuriama ramovė,
5. Karai su mazoviečiais,
6. Vidiniai ginčai ir krašto padalinimas,
7. Vaidevutis ir Prutėnas susidėgina ant laužo.

C. Senprūsių giminės

1. Išvaizda,
2. Socialinė ir karinė santvarka,
3. Moterys,
4. Vedybinės apeigos,
5. Kai kurie senprūsių papročiai,
6. Senprūsių giminių ūkis.

D. Senprūsių giminių tikyba

1. Netolerantiškumas,
2. Gamtos garbinimas,
3. Dvasininkija ir aukojimai,
4. Kai kurie krivių vardai,
5. Pomirtinis gyvenimas,
6. Žmonių aukojimai,
7. Šventės; ožio šventinimai,
8. Senprūsių giminių prisirišimas prie senosios tikybos,
9. Ramovės; šventieji miškai.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Koks bus naujasis Varpas

Teko patirti, kad liaudininkų - varpininkų ideologijos žmonių parengtas naujas "Varpas" (nr. 5), kuris už keletą dienų jau pasirodys pas lietuviškos spaudos platintojus, pasisakys ir aktualiomis lietuvių išeivių politinio ir kultūrinio gyvenimo temomis, kaip pavyzdžiui, apie kultūrinius ryšius su okupuota Lietuva, apie Lietuvių Bendruomenę ir jos rengtus kultūros kongresus, apie literatūros veikalų premijavimą, tautininkų kultūrliberalizmą ir t. t. Visa tai suksels, be abejo, diskusijų spaudoje ir susidomėjimo skaitytojų tarpe.

Būdamas didelės apimties leidinys (280 puslapių), šis "Varpas" turės ir visą eilę studijinio pobūdžio straipsnių apie padėtį okupuotoj Lietuvoj, apie tarpautinę politiką, pažangiųjų valstybių socialinę santvarką, nacionalizmą, tautinės valstybės ateitį ir pan. Šioje straipsnių eilėje, tur būt, gyviausią atgarsį skaitančioj visuomenėj sukels H. Blazo atsakymas į V. Raste-

nio Metmenyse paskelbtas mintis, kad nepriklausomybės idėja pavergtoje Lietuvoje gestanti.

Naujajį Varpą suredagavo dr. J. Pajaujis, talkininkaujamas redakcinės kolegijos iš J. Audėno, H. Blazo, T. Briškaičio, A. Kučio ir M. Mackevičiaus. Išleidią Varpininkų Filisterių draugija. Spausdina M. Morkūno spaustuvė Chicagoje.

The Chain's Favorite Playground

COTTAGES, HOTEL FOOD, BEVERAGES
Pier Space • Sand Beach
Picnic Grove • Pier Space
Rental • Boat Storage
Rt. 12 or Tollway to Rt. 132; 132 to Forest Ave. (3 blks. E. of 12, by shopping center); Forest N. to KOPAN'S LANDING RESORT.
112 E. LAKEVIEW
JU 7-4021

Darbo, namo, buto reikia — viską tik "Naujienos" teikia

SPRING SPECIALS
Band Adjustment and Transmission — Oil Change — \$13.95
Complete - Brake Job — \$14.95. — On Any Car ... plus parts.
• COMPLETE MOTOR REPAIRS
We Service and Repair All Makes of Transmissions
TOWN AUTOMATIC TRANSMISSION SPECIALIST
4524 West 63rd Street Phone 767-7280
Open 8 to 6 Daily. Closed Sunday.

1963. VII. 7 d.

ANTROJI JAV IR KANADOS LIETUVIU

TAUTINIŲ ŠOKIU ŠVENTĖ

ČIKAGOJE

(International Amphitheatre, S. Halsted & 48th Street)

Bilietai gaunami:
Cicero delikatesų krautuvė, 1425 So. 49th Ave.
J. Karvelis, 3322 So. Halsted St.
Marginalis, 2511 W. 69th St.
Royal Blue maisto krautuvė, 4359 So. Campbell Ave.
Visos JAV ir Kanados L.B. apyl.
Paštu: V. Greblūnas, 6941 So. Washtenaw Ave., Chicago 29, Ill.
Bilietų kainos: 2, 3, 4, 5, 6 dol.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 25, 1963